

Номінація « Харків в історії моєї родини »

*Пилипець А., учень 10-А класу
ХГ №1*

Харків в історії моєї родини

Сьогодні в Харкові проживає близько півтора мільйона мешканців, але мало хто з них знає, як формувався сучасний вигляд їхнього міста.

Мені пощастило народитися в родині відомого архітектора Олексія Миколайовича Бекетова, праправнуком якого я є. Він зробив великий внесок у розвиток нашого міста. Тому я маю можливість розповісти про творчий та життєвий шлях мого талановитого пращура.

Олексій Миколайович Бекетов народився дев'ятнадцятого лютого (третього березня за новим стилем) тисяча вісімсот шістдесят другого року в Харкові в родині Миколи Миколайовича Бекетова – засновника фізико – хімічної науки, академіка Імператорської Академії Наук. Початкову освіту О.М. Бекетов отримав у Харківському реальному училищі, художню освіту – у приватній художній школі М. Д. Раєвської – Іванової. У 1882 році він вступив до Академії мистецтв у Санкт-Петербурзі на архітектурний факультет. Закінчивши цей навчальний заклад у тисяча вісімсот вісімдесят восьмому році, О. Бекетов повернувся до Харкова, де почав активну творчу діяльність. Особистість О.М. Бекетова як архітектора сформувалася під впливом ідей архітектури історизму, яскравим представником яких він був протягом усього дореволюційного періоду. Його творчість у 1890-х рр. відображає найбільш яскраві риси архітектурного життя того часу. Його архітектура відрізняється тонким вимальовуванням деталей зовнішнього й внутрішнього декору.

З розповідей дідуся мені відомо, що творча спадщина О.М. Бекетова складається з понад шістдесяти реалізованих проектів (у Харкові понад сорока).

За довгий час творчої діяльності архітектор працював у різних стилях : від неоренесансу кінця ХІХ ст. до конструктивізму й неокласицизму вже сталінського зразка.

Одним з головних замовників була сім'я Алчевських. У тисяча вісімсот вісімдесят дев'ятому році Бекетов одружився на Анні Олексіївні Алчевській – доньці відомої просвітительки Х.Д. Алчевської й великого промисловика та мільйонера О.К. Алчевського, котрий зробив великий внесок у розвиток металургійної промисловості. Саме за його ініціативи в тисяча вісімсот дев'яностому році було побудовано завод Донецько – Юрїївського металургійного товариства, який зараз є у місті Алчевську.

Багатство тестя, безумовно, зіграло в долі архітектора вирішальну роль. На замовлення родини Алчевських Бекетовим було побудовано декілька найважливіших об'єктів у його творчій біографії: маєток сім'ї Алчевських (1891 - 1893), маєток Д. А. Алчевського (1896), Недільна школа Х. Д. Алчевської (1896), будівля Земельного (1896 - 1897) й Торгівельного (1898 - 1899) банків у Харкові.

Також гроші дали можливість митцю вільно подорожувати: до революції він відвідав багато країн Європи.

Хочу зазначити, що вулиці Дарвіна та Раднаркомівська (раніше називалися Садово – Куликовська вулиця та Мироносицький провулок) - це єдина протяжна еспланада будинків, що здебільшого утворена маєтками, побудованими Олексієм Бекетовим для багатьох відомих суспільних діячів міста. Однією з перших ланок цієї еспланади є маєток Бекетових (зараз Будинок учених), побудований архітектором у тисяча вісімсот дев'яносто сьомому році для своєї родини у Мироносицькому провулку. Але в цьому будинку Бекетови мешкали недовго. У тисяча дев'ятсот першому році, після фінансового краху своєї компанії, О.К. Алчевський закінчив життя самогубством. Рятуючи честь родини, і Бекетови, і Алчевські продали все своє майно. Проте, в тисяча дев'ятсот дванадцятому році архітектор побудував новий дім на Садово – Куликовській вулиці. Саме там родина

Бекетова мешкає до сьогоднішнього дня. Раніше на цій вулиці були побудовані маєтки Алчевського (у мавританському стилі), Котова (в стилі модерн), професора Піснячевського, купця Маркова.

Вивчаючи історію своїх предків, я дізнався, що Олексій Бекетов зробив також важливий внесок у формування центрального ансамблю міста, що слугував для потреб суспільства. Наприклад, архітектурний вигляд Миколаївської площі (зараз площа Конституції) визначається такими будівлями архітектора, як: будівля Земельного, Торгівельного та Волзько – Камського банків. Головні фасади цих будинків, поєднані в стіну, що займає східну частину площі. Слід відзначити, що ці будинки (окрім Волзько – Камського банку) спроектовані й побудовані в стилі неоренесансу, у той час, як будівля Волзько-Камського банку була виконана в стилі модерн. Не дивлячись на те, що кожен банк вирізнявся певною індивідуальністю, завдяки застосуванню схожих композиційних прийомів у оформленні фасадів архітектором була створена єдина фронтальна композиція.

Однією з найважливіших будівель у кар'єрі О.М. Бекетова є бібліотека Короленка, яку Бекетов спроектував у тисяча вісімсот дев'яносто четвертому році. Ця бібліотека є найбільшою в Східній Європі. Також я дізнався, що архітектор Бекетов зробив цей проект безкоштовно, і саме за його реалізацію отримав звання академіка архітектури.

У списку реалізованих Бекетовим проектів такі будівлі, як: будинок Найвищих жіночих курсів, Комерційний інститут, притулок для дворянських сиріт, Будинок Харківського медичного товариства, притулок для дворян похилого віку. Ці будівлі вже були спроектовані в стилі неокласицизму. За свідченнями архівів, після революції тисяча дев'ятсот сімнадцятого року діяльність Олексія Бекетова продовжувалася. Він брав участь у пошуку архітектурного вигляду нових у функціональному відношенні споруд: робітничих клубів, гуртожитків тощо.

Мені стало відомо, що О.М. Бекетов працював також у царині педагогіки. Багато років він присвятив роботі у Харківському

технологічному інституті, Інституті комунального будівництва та Харківському інженерно – будівельному інституті. У цей період, наслідуючи нові віяння, архітектор працював у стилі конструктивізму. Проте, і в цих роботах Бекетова вбачається прихильність до класичної традиційності. Цими роботами архітектор довів, що талант і майстерність є запорукою успішної роботи в будь-якій галузі архітектури.

Двадцять третього листопада тисяча дев'ятсот сорок першого року Олексія Бекетова не стало. Він помер під час окупації Харкова. Був похований на міському кладовищі (зараз Молодіжний парк), але в другій половині сімдесятих років, перед ліквідацією кладовища, прах було перенесено до міського кладовища № 13, що знаходиться на вулиці Пушкінській.

Як же склалася доля нащадків відомого архітектора? У будинку на Дарвіна 37, який О.М.Бекетов побудував для своєї родини, зараз мешкають два його онуки зі своїми сім'ями. Один з них – Федір Семенович Рофе-Бекетов є доктором фізико-математичних наук, професором, головним науковим співробітником відділу математичної фізики. Інший – Володимир Семенович Рофе-Бекетов - за спеціальністю гідрогеолог. Також у цьому будинку мешкають дві доньки Федора Семеновича: Ірина та Олена, діти яких вчаться у гімназії №1, частина якої, що виходить на вулицю Дарвіна, була спроектована О.М.Бекетовим.

Тож хочеться зазначити, що внесок мого славного предка в розвиток архітектури міста Харкова важко переоцінити. Я насправді щиро радію, що походжу з цієї славної родини, маю намір з честю прожити це життя. Можливо, я не збудую нових маєтків чи не зроблю значних відкриттів, але спробую докладу зусиль, щоб ім'я та здобутки мого знаменитого нині предка не загубилося з плином часу.

Додаток

Олексій Миколайович Бекетов
(1900 р.)

Герб роду Бекетових

Будинок вчених до реконструкції

Родина Алчевських
(у центрі – Олексій Кирилович та
Христина Данилівна; стоять – Ганна,
Григорій, Дмитро, Микола;
сидять – Іван, Хрися)

О.М. Бекетов з дочкою Оленою та онуками Федором (мій дідусь) та Володимиром (брат дідуся)

Харківська гімназія №1

Земельний банк на Миколаївській пл. (майдан Конституції) у Харкові. 1896-1897 рр.

Торговий банк на Миколаївській пл. (майдан Конституції) у Харкові. 1898-1899 рр.

Волзько-Камський банк на Миколаївській пл. у Харкові. 1906-1908 рр.

Христина Данилівна Алчевська

Бібліотека ім. В.Г. Короленка

Пилипець А, учень Харківської гімназії № 1, нащадок
Бекетових і Алчевських, автор твору